

Turun kaupungin palvelukokonaisuuksien, lautakuntien ja nuorisovaltuuston esittämät huomiot Turun liikuntapaikkaverkon kehittämislinjauksiin

Liikuntalautakunta on käsitellyt liikuntapaikkaverkon päivityssuunnitelmaa 14.12.2021 § 112. Jatkovalmistelussa päädyttiin pyytämään Turun kaupungin palvelukokonaisuuksien ja lautakuntien sekä nuorisovaltuuston näkemykset. Tämän jälkeen asia etenee kaupunginhallituksen ja edelleen kaupunginvaltuuston käsittelyyn.

Tähän liitteeseen on koottu palvelukokonaisuuksien näkemykset sekä lautakuntien ja nuorisovaltuuston esittämät huomiot liikuntapaikkaverkon kehittämislinjauksiin liittyen.

- Vapaa-ajan palvelukokonaisuus – sivu 1
- Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus – sivu 2
- Kasvatuksen ja opetuksen palvelukokonaisuus – sivu 7
- Hyvinvoinnin palvelukokonaisuus – sivu 8
- Liikuntalautakunta – sivu 9
- Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta – sivu 14
- Kasvatus- ja opetuslautakunta – sivu 15
- Kaupunkiympäristölautakunta – sivu 16
- Kulttuuri- ja nuorisolautakunta – sivu 16
- Sosiaali- ja terveyslautakunta – sivu 17
- Nuorisovaltuusto – sivu 17

Vapaa-ajan palvelukokonaisuus

Vapaa-aikajohtaja Minna Sartes 27.1.2022:

Vapaa-ajan palvelukokonaisuuden johtoryhmä ja palvelualueiden kaikki johtoryhmät ovat kuulleet esittelyn ”Turku liikuttaa kaikkia” -kokonaisuudesta ja käsitelleet sitä näissä ryhmissä. Kokonaisuuteen sisältyviä viittä tulevaisuuden linjausta Turun liikuntapaikkaverkon ja liikuntakulttuurin kehittämiseksi, kuten ne on esitelty liikuntalautakunnassa, pidetään vapaa-ajan palvelukokonaisuuden kannalta erittäin kannatettavina ja tärkeinä.

Vapaa-ajan palvelukokonaisuuden yhteisenä tavoitteena on kaupungin vetovoimaisuuden lisäämisen rinnalla turkulaisten aktiivisuuden lisääntyminen ja siten hyvinvoinnin vahvistuminen. Lisäksi halutaan tukea ja edistää kumppanuutta kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. ”Turku liikuttaa kaikkia” -kokonaisuus tukee vahvasti myös näitä palvelukokonaisuuden yhteisiä tavoitteita.

Lasten ja nuorten aktiivinen vapaa-aika ja mielekkään harrastuksen löytyminen jokaiselle lapselle ja nuorelle on palvelukokonaisuuden toimintasuunnitelmaan sisältyvä yhteinen kehittämishanke. ”Turku liikuttaa kaikkia” -kokonaisuuteen sisältyvä linjaus liikunnan avustusjärjestelmän uudistamisesta keskittyy liikunnan harrastamisen edistämiseen. Tavoitteena Turussa on kuitenkin kokonaisvaltainen ja monimuotoinen harrastamisen edistäminen. Tähän tavoitteeseen pääsemiseksi liikunnan avustusjärjestelmän uudistaminen toimii tärkeänä pilottina ja saatujen kokemusten perusteella tarkastellaan mahdollisuutta laajentaa toimintamallia myös muuhun harrastamiseen.

Linjaus asuinalueiden liikuntaolosuhteiden ja -palvelujen tukemiseen vahvistaa osaltaan myös näkemystä muidenkin alueellisten palvelujen kuten nuoriso- ja kirjastopalvelujen tärkeydestä. Liikuntapaikkaverkon ja liikuntakulttuurin tulevaisuuden linjaukset vahvistavat palveluiden alueellista kattavuutta ja näin sekä ehkäisevät syrjäytymistä että lieventävät asuinalueiden välistä eriarvoisuutta.

Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus

Kaupunkiympäristöjohtaja Christina Hovi, joukkoliikennepalvelujohtaja Sirpa Korte, kaavoituspäällikkö Paula Keskikastari, liikennesuunnittelupäällikkö Matti Salonen, toimitilojen rakennuttamispäällikkö Anne Antola ja kaupunkisuunnittelujohtaja Timo Hintsanen 31.1.2022:

Liikuntapaikan sijainti ja saavutettavuus kaupunkirakenteessa sekä liikuntapaikan monikäyttöisyys ovat merkittäviä tekijöitä, joilla edistetään liikuntapaikkojen käyttöä ja liikunnallista elämäntapaa. Lähiliikuntapaikat sijaitsevat nimensä mukaisesti lähellä käyttäjää ja ne ovat ensisijaisesti saavutettavissa kävellen ja pyörällä. Lajikohtaiset liikuntapaikat palvelevat laajempaa käyttäjäkuntaa, jonka vuoksi saavutettavuus niin joukkoliikenteellä kuin myös henkilöautolla on merkittävässä roolissa. Liikuntapaikkaa suunniteltaessa on syytä kiinnittää huomiota sen monikäyttöisyyteen ja muuntojoustavuuteen elinkaaren aikana huomioimalla eri lajien vaatimat tarpeet. Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus huolehtii maankäytön suunnittelussa toimintaedellytysten luomisesta liikuntapaikkojen sijoittamiselle niin kunnallisille kuin yksityisille hankkeille.

Impivaaran alue soveltuu jatkossakin monipuoliseksi liikuntapaikaksi. Liikuntapalvelut ovat käynnistämässä yleissuunnitelman laatimista Impivaaran alueelle. Parhaillaan ovat käynnissä Jarkko Nieminen Areenan laajennustyöt alueelle 12.12.2020 voimaan tulleen asemakaavan pohjalta.

Eskonkadun ja Markulantien kulmassa oleva alue on voimassa olevassa asemakaavassa osoitettu urheilutoimintaa palvelevien rakennusten korttelialueeksi, jolla rakennusoikeutta on 16300 k-m². Korvaavat uudisrakennushankkeet ovat nykyistä suuremmat, sillä mm. uuteen jalkapallohalliin on tarkoitus toteuttaa täysimittainen kenttä nykyisen vajaamittaisen sijaan. Liikuntapalveluiden arvion mukaan uudisrakennusten koko on yhteensä noin 17000 k-m². Mikäli uudisrakennukset päätetään sijoittaa Impivaaraan alustavien arvioiden suuruusina, voisi hanketta edistää poikkeamispäätöksellä asemakaavanmuutoksen sijaan. Mahdollinen poikkeaminen ratkaistaan kuitenkin vasta hakemuksesta, rakennushankkeen tarkempien tietojen perusteella.

Impivaara on hyvin saavutettavissa joukkoliikenteellä jo tällä hetkellä ja vuonna 2025 toteutettavan bussien runkolinjastouudistuksen myötä alueen saavutettavuus paranee. Alue on jatkossa saavutettavissa linjoilla 2 ja 8 sekä uudella kehärunkolinjalla.

Liikuntapaikkaverkkosuunnitelman päivityksessä on esitetty, että Impivaaran jalkapallohallin ja Impivaaran jäähallin korvaavat uudisrakennukset voisi sijoittaa Impivaaraan tai vaihtoehtoisesti Artukaisiin. Harkittaessa uusien hallien sijaintia, tulisi huomioida lajikohtaisten erityisliikuntapaikkojen saavutettavuus myös seudullisesti.

Artukaisten alueen kehittämisessä liikuntapaikkakeskittymäksi on osoitettavissa monia kerrannaisvaikutuksia. Juuri tällä hetkellä alue koetaan arjessa hieman etäiseksi, jopa syrjäiseksi ja saavutettavuudeltaan esimerkiksi Impivaaraa heikommaksi.

Turun ydinkaupunkialue kuitenkin kasvaa ja kehittyy kohti länttä. Kuten 2021 kaupunginvaltuustossa hyväksytyssä Pormestariohjelmassa mainitaan, laaditaan visio Merellisen Turun kehittämisestä huomioiden erityisesti Länsi-Turun alue. Visiossa tullaan hahmottamaan kehitystä kohti monipuolisempia ja vetovoimaista asumista lisääviä läntisiä, merellisiä kaupunginosia. Vision pohjalta tullaan esittämään ensimmäisiä yleiskaavoituksellisia uudistuksia alueen tulevaisuudeksi.

Artukaisten vetovoimaisella liikunta- ym. palvelukeskittymällä on myös mahdollista kuroa Pansio-Pernon irralliseksi jäänyttä kaupunginosaa tiiviimmin osaksi kaupunkirakennetta. Näin integroidaan läntisimpiä hienon sijainnin kaupunginosia osaksi vetovoimaista kasvua. Kehityspolku on toki pitkä mutta vetovoimainen liikuntapaikkakeskittymä voi olla luonteva ensiaskel tasapainoisemman aluekehityksen suuntaan.

Myös liikkumisen kehittämisessä läntisten kaupunginosien saavutettavuus tulee kohenemaan mm. bussien runkolinjastouudistuksen myötä (yksi runkolinja sekä kehärunkolinja alle kilometrin päässä). Artukainen voi tulevaisuudessa olla myös saavutettavissa paikallisjunaliikenteellä, mikäli se käynnistyy Turun kaupunkiseudulla. Artukaisten alue on myös hyvin saavutettavissa henkilöautolla, joka tulee huomioida erityisesti laji- ja erityisliikuntapaikkojen sijoittumisessa.

Kupittaaan alue on hyvin saavutettavissa kaikilla liikennemuodoilla. Bussien runkolinjastouudistuksen myötä yksi runkolinja (seudullinen linja 7) kulkee Uudenmaantietä, lisäksi lähistöllä kulkee muita täydentäviä linjoja. Kupittaaan alue on myös erittäin hyvin saavutettavissa pyörällä.

Verkkoselvityksen liikuntapaikoista ainoastaan Kupittaaan maauimala on investointiohjelmassa 2022–2025, jossa sen valmistuminen on merkattu vuodelle 2024. Tilapalveluilta saadun tiedon mukaan maauimalan tarveselvitys on valmistunut ja etenee päätöksentekoon keväällä 2022, jonka jälkeen laaditaan hankesuunnitelma. Peruskorjauksen on arvioitu kestävän noin 1,5 vuotta, joten valmistuminen vuonna 2024 ei ole mahdollinen. Remontin tulisi alkaa elokuussa kauden jälkeen ja valmistua noin 1,5 vuoden päästä eikä rakentamaan päästä vielä tänä syksynä. Eli valmistuminen on näin ollen aikaisintaan 2025. Asemakaavassa alue on puistoa, jolla ympäristö säilytetään ja jossa sallitaan virkistystoimintaa ja uimalaa palvelevien huolto-, kahvila- ja ravintolarakennusten rakentaminen erikseen osoitetuille rakennusaloille. Alueen rakennelmien tulee sopeutua historiallisen puiston luonteeseen.

Kupittaaan urheiluhalli on voimassa asemakaavassa suojeltu. Mahdollinen peruskorjauksen yhteydessä tarvittava lisärakentamisen määrä ja sijainti ja tulee arvioitavaksi tarveselvityksen laadinnan yhteydessä. Samalla tulee arvioitavaksi edellyttääkö lisärakentaminen asemakaavan muuttamista vai voidaanko rakennushanketta edistää poikkeamis päätöksellä.

Kupittaaalle suunnitellaan tekojääkenttää, joka toimii aluksi Parkin kentän väistöjääkenttänä. Kupittaaan 3 -kentälle on infrainvestointiohjelmassa varattu 0,5 miljoonaa euroa vuodelle 2022 ja 0,5 miljoonaa euroa vuodelle 2023.

Tekojäärädän toteuttaminen Kupittaaalle edellyttää myös noin 300 m² suuruista huoltorakennusta, jolle investointiohjelmassa ei ole määräraha-varausta. Uuden Parkin kentän infran suunnittelu ajoittuu vuoteen 2023 ja toteutus vuosille 2024–25. Parkin kentän saneeraukseen on varattu 3 miljoonaa euroa vuonna 2024 ja 0,3 miljoonaa euroa vuonna 2025. Kupittaaan tekojäähäkentän toteutusajankohta on kuitenkin riippuvainen Parkin kentän asemakaavan hyväksymiskäsittelystä ja voimaan tulosta. Uuden Parkin kentän toteuttamisen jälkeen kaupungissa on kaksi tekojäähäkenttää. Parkin kentän joukkoliikennetytydet ovat hyvät. Yli puolet Fölin linjoista kulkee linja-autoaseman kautta. Parkin kenttä on myös erittäin hyvin saavutettavissa pyöräillen.

Lausteen Lehmälahden sijainti on koettu syrjäiseksi. Aktiivinen frisbeegolf-käyttö rajoittaa alueen muuta käyttöä. Yleiskaavaehdotuksessa liikunnan aluekeskukset on osoitettu ulkoliikuntapaikkakeskittymä-merkinnällä (vu-pallo). Lausteella tuollainen ulkoliikuntapaikkojen keskittymä on osoitettu Rummunlyöjänpuistoon. Lehmälahden täyttöalueella ei tällaista merkintää ole.

Joukkoliikenteen runkolinja 4 kulkee Pormestarinkatua ja kävelymatka voi olla pitkähkö. Nykyinen asuntokatua kulkeva ajoyhteys ei ympäristöhäiriöiden vuoksi mahdollista liikenteen lisäämistä. Lausteen Lehmälahden alueen kehittämisessä liikuntapaikkakeskittymäksi olennainen ratkaistava asia on kulkuyhteyden järjestäminen muuta kautta kuin asuntoalueen läpi.

Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus pitää liikuntatilojen sijoittamista koulujen ja monitoimitalojen yhteyteen hyvänä linjauksena. Monitoimitalot ja koulut sijaitsevat keskeisillä ja hyvin saavutettavissa olevilla paikoilla kaupunkirakenteessa, joka osaltaan parantaa edellytyksiä liikunnalliseen elämäntapaan. Koulujen päivätoiminta ja lajiharrastajien ilta- ja viikonloppukäyttö parantaa liikuntapaikkojen käyttöastetta ja siten kustannustehokkuutta.

Linnakaupungin monitoimitaloon suunnitellaan isoa noin 1000 m² liikuntasalia, pienempää noin 200 m² liikuntasalia ja ulkoliikuntapaikkoja kaupunginhallituksen kehitysjaoston 1.2.2021 § 9 hyväksymän tilatarveselvityksen mukaisesti. Monitoimitalo on osa vireillä olevaa Vaasanpuiston asemakaavanmuutosta. Monitoimitalon hankesuunnitelma valmistellaan samaan aikaan kaavan valmistelun kanssa. Tavoitteena on, että kaava on valtuuston hyväksymiskäsittelystä vuonna 2023 ja hankesuunnitelman hyväksyminen tapahtuu kaavan tultua voimaan. Tilainvestointiohjelmassa 2022–2025 monitoimitalon valmistumisvuositavoitteeksi on asetettu 2026. Tontin rakentamiskelpoiseksi saattaminen edellyttää pilaantuneiden maiden kunnostustoimenpiteitä, jonka vuoksi on arvioitu, että kohde valmistuu vasta vuonna 2027.

Linnakaupungin monitoimitalo on saavutettavissa kaikilla liikennemuodoilla. Joukkoliikenteen runkolinja 3 kulkee hieman kauempaa, mutta vierestä Tukholmankatua kulkee useampi täydentävä linja. Raitiotien toteuttaminen parantaa monitoimitalon saavutettavuutta joukkoliikenteellä.

Linnakaupungin ulkoliikuntapaikkojen olosuhteiden kehittämisessä yksi mahdollisuus on Linnanniemen alueella merkittävästi joen ja meren suuntaan laajeneva Linnanpuisto. Myös rakenteilla olevalla Herttuankulman kaava-alueella, Kristiina Stenbockin kadun varrella, sijaitsee noin 6500 m² suuruinen

julkisille lähipalveluille osoitettu korttelialue, jolla rakennusoikeutta on 2200 k-m² kaksikerroksiselle rakennukselle.

Itäharjun monitoimitalon yhteyteen selvitetään sekä ammatillisen koulutuksen liikuntatilatarpeita että kansainvälisen koulun ja Petreliuksen uimahallin korvaavan uudisrakennuksen sijoittamista. Ns. Itäharjun kolmion keskeistä mäkialuetta kehitetään puistoalueena ja tavoitteena on myös parantaa yhteyksiä Kupittaaan alueen liikuntapaikkoihin. Monitoimitalo on saavutettavissa kaikilla liikennemuodoilla. Varissuon runkolinja palvelee Itäharjun monitoimitaloa hyvin. Kupittaaan kannen toteuttaminen mahdollistaa joukkoliikennereitin tuomisen keskelle Itäharjua, joka entisestään parantaa monitoimitalon saavutettavuutta joukkoliikenteellä.

Kaavoituksen esiselvitys on hyväksytty syyskuussa 2021 (kaupunkiympäristöjohtajan päätöspöytäkirja 6.9.2021 § 51, diaari 8283-2021). Käynnistämällä kaavoitus varaudutaan monitoimitalon sijoittamiseen Itäharjulle. Tilatarveselvitys on ohjelmoitu vuodelle 2022, asemakaavan hyväksyminen vuodelle 2023 ja hankesuunnitelma vuodelle 2024. Hankkeen eteneminen on kuitenkin riippuvainen valmisteilla olevan itäisen Turun kouluverkon palveluverkkoselvityksen sisällöstä ja päätöksentekoaikataulusta.

Karhunaukion yhtenäiskoulun yhteyteen suunnitellaan isoa liikuntasalia ja ulkoliikuntapaikkoja kaupunginhallituksen 5.10.2021 § 456 periaatelinjauksen perusteella. Yhtenäiskoulun tarveselvitys on tulossa päätöksentekoon keväällä 2022 (tavoite 3/2022). Asemakaavoitus käynnistyy kesällä 2022 (asemakaavan tavoitteet lautakuntaan 8/2022). Yhtenäiskoulun hankesuunnitelma valmistellaan samaan aikaan kaavoituksen kanssa. Tavoitteena on, että asemakaava hyväksytään vuodenvaiheessa 2023/24 ja hankesuunnitelma kaavan tultua voimaan. Itäkaaren ja Karhunkadun kulmaus on erittäin hyvin saavutettavissa joukkoliikenteellä (kehärunkolinja ja runkolinja nro 4).

Karhunaukion yhtenäiskoulun toteuttaminen tarkoittaa käytännössä sitä, että luovutaan Skanssiin suunnitellusta liikuntapainotteisesta monitoimitalosta. Tämä merkitsee myös Skanssin keskuspuistoon suunniteltujen liikuntapaikkojen karsimista vastaamaan uuden kaupunginosan ulkoliikuntatarpeita. Skanssin keskuspuiston puistosuunnitelma ja kustannusarvio on etenemässä päätöksentekoon keväällä 2022 samaan aikaan Itä-Skanssin kaavaehdotuksen hyväksymisen kanssa.

Pansio-Pernon monitoimitaloon suunnitellaan liikuntasalia, joka on kooltaan 460 m² ja kuntosalia kaupunginhallituksen kaupunkikehitysjaoston 8.6.2020 § 37 hyväksymän tilatarveselvityksen mukaisesti. Pansio-Pernon monitoimitalon hankesuunnitelmaa valmistellaan yhtä aikaa käynnissä olevan asemakaavan kanssa ja siinä mahdollisesti esiin tulevat asiat huomioidaan kaavaprosessissa. Tavoitteena on, että allianssikuppani valitaan alkuvuodesta 2023, asemakaava hyväksytään valtuustossa vuonna 2023 ja hankesuunnitelma kaavan tultua voimaan. Hanke valmistuu loppuvuodesta 2025 tai keväällä 2026, aikataulu tarkentuu hankesuunnittelussa. Pansio-Pernon monitoimitalo on hyvin saavutettavissa joukkoliikenteellä (runkolinja 3 sekä täydentäviä linjoja).

Runosmäen monitoimitalon rakentaminen alkaa Kiinteistö Oy Runosmäen monitoimitalon toimesta maaliskuussa 2022 ja kohde valmistuu keväällä 2024. Kohteessa on pieni monitoimisali 180 m². Runosmäen aluekehityshankkeen myötä alueen ulkoliikuntaolosuhteita on tarkoitus kehittää. Runosmäen

monitoimitalo on hyvin saavutettavissa kaikilla liikennemuodoilla. Vuonna 2025 toteutettavan bussien runkolinjastouudistuksen myötä aluetta palvelee runkolinja 8 ja kehärunkolinja sekä täydentäviä linjoja.

Suikkilan koulun yhteyteen suunnitellaan vähintään 748 m² kokoista liikuntahallia kaupunginhallituksen kaupunkikehitysjaoston 18.1.2021 § 4 päätöksen mukaisesti. Tilat valmistuvat syyslukukaudeksi 2024. Liikuntahalli on saavutettavissa kohtuullisesti joukkoliikenteellä. Kehärunkolinja sekä runkolinja nro 10 kulkevat lähetyviltä.

Mikäli Samppalinnan palloiluhallin osalta päädytään peruskorjauksen sijaan toteuttamaan korvaava uudisrakennus, voisi se sijoittua Puropellon koulun tontille, joka palvelisi niin koulua päivällä ja lajiharrastajia iltaisin. Liikuntapaikan toteuttaminen saattaa edellyttää asemakaavanmuutosta tai poikkeamispäätöstä hankkeen laajuudesta riippuen. Puropellon koulu on hyvin saavutettavissa kaikilla liikennemuodoilla. Bussien runkolinjastouudistuksen myötä vuonna 2025 runkolinja 8 kulkee Kunnallissairaalan tietä. Lisäksi lähetyvillä kulkee muita, täydentäviä linjoja.

Samppalinnan koulun ja palloiluhallin tontin osalta on huomioitava, että päätös tontin mahdollisesta kiinteistökehityksestä on tehtävissä vasta kun kaupunki on päättänyt St. Olofsskolanin tilatarveselvityksistä.

Hirvensalossa hiihtokeskuksen alue sekä Syvälahden monitoimitalo ja liikuntapaikka muodostavat kokonaisuuden, jolla on merkittävää käyttämätöntä kehittämispotentiaalia.

Kävely- ja pyörätiet sekä puistot ovat merkittäviä omatoimisen liikunnan kohteita, joiden suunnittelusta, toteutuksesta ja ylläpidosta kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus vastaa. Normaalin talvikunnossapidon lisäksi, kunnossapidossa toteutetaan tehostettua kävely- ja pyöräteiden talvihoitoa. Vuonna 2022 urakkaan sisältyy 12 km harjasuolattavaa reittiä ja noin 20 km harjahiekoitettavaa reittiä. Määräaikainen sopimus on voimassa vielä 2+2 talvikautta. Reitti laajenee vuosittain kilpailutettavien alueurakka-alueiden suuntaan. Reitin laajuus talvikautena 2025–2026 on yhteensä 74 km (12 km harjasuolareitti + 62 km tehostettu harjahiekoitusreitti).

Leikkipaikkojen liikunnallisuutta on käsitelty myös Turun leikkipaikkaohjelma Leikintekoa, joka on hyväksytty kaupunginhallituksessa 24.6.2021 § 327. Leikkipaikat toimivat kaikenikäisten kokoontumispaikkoina, liikkumisen ja leikin yhdistäminen luo mahdollisuuksia koko perheen yhteiselle ulkoilulle sukupolvet ylittäen. Aikuisten kuntovälineitä on esitetty sijoitettavaksi leikkipaikkojen yhteyteen. Pormestariohjelman kaupunkiympäristön toimenpiteenä on "Leikkipaikkasuunnitelmaan sovitetaan aikuisten lähiliikuntapaikka-ajattelua määrärahojen puitteissa. Liikuntapaikkojen suunnittelussa, toteutuksessa ja vuorojaossa huomioidaan ikäihmiset."

Lintulan voimistelu- ja sirkussali sijaitsee osoitteessa Eerikinkatu 7, erinomaisten joukkoliikenneyhteyksien varrella ydinkeskustassa. Hyvä saavutettavuus joukkoliikenteellä on tärkeää korvaavaa liikuntapaikkaa suunniteltaessa.

Raunistulassa sijaitsevan Liikuntakeskus Alfan nykyinen vuokrasopimus päättyy vuoden 2028 lopulla. Kiinteistön omistaja on ilmaissut halukkuutensa kehittää kiinteistöä kaavoituksen kautta, mutta kaavoitusaloitetta ei ole kaupungille vielä jätetty.

Seuraavalla liikuntaverkon suunnittelukierroksella olisi tarpeellista sisällyttää liikuntapaikkaverkoston suunnitelmaan vahvemmin sellaiset liikuntamuodot, joissa liikuntapaikan suunnittelussa on tarkoituksenmukaista ratkaista asioita seudullisesti. Tällaisia ovat erityisesti paljon tilaa vaativat liikuntapaikat tai häiriötä aiheuttavat liikuntamuodot.

Vaikka kaupungilla on kunnianhimoiset ilmastotavoitteet ja tavoitteet kestävien kulkumuotojen lisäämiseksi, tulee kuitenkin huomioida erityisesti lajikohtaisten liikuntapaikkojen saavutettavuudessa lajikohtaiset vaatimukset liikkumiselle, seudullisuus sekä liikuntapaikan liikkumiseen käytetty aika.

Liikuntapaikkaverkon suunnitteluun, toteuttamiseen ja ylläpitoon osallistuu kaupunkiorganisaation sisällä useita toimijoita, joiden välistä yhteistyötä tulee parantaa selkeyttämällä toimijoiden tehtävä- ja vastuunjakoa ja päivittää sisäiset menettelytapaohjeet. Tilapalvelut vastaa tilatarveselvitysten laatimisesta yhdessä käyttäjien kanssa sekä tilahankkeiden hankesuunnitelmien sekä tilainvestointiohjelman valmistelusta. Kaupunkiympäristön asiantuntijat osallistuvat tarveselvitysten ja hankesuunnitelmien valmisteluun ja toimitilojen rakennuttamisen vastuualue rakennuttaa kohteet tilainvestointiohjelman mukaisesti. Kaupunkiympäristö vastaa infrahankkeen hankesuunnittelusta ja infrainvestointiohjelman valmistelusta. Kaupunkiympäristön toteutussuunnittelun vastuualue vastaa ulkoliikuntapaikkainvestointien suunnittelusta. Tänä vuonna ko. vastuualueelle on tarkoitus rekrytoida suunnittelija, jolle keskitetään kaikkien ulkoliikuntapaikkojen investointien suunnittelu. Kaupunkiympäristön rakennuttamisen vastuualue rakennuttaa kohteet infrainvestointiohjelman mukaisesti. Ulkoliikuntapaikkahankkeet sisältävät monesti infran rakentamisen lisäksi jonkin pienemmän tilahankkeen. Tällaiset yhdistelmähankeet tulee huomioida päivitettäessä kaupungin menettelyohjeita tilojen ja infran tarveselvityksistä ja hankesuunnittelusta.

Kasvatuksen ja opetuksen palvelukokonaisuus

Kasvatus- ja opetusjohtaja Timo Jalonen 18.1.2022:

1. Erityisesti peruskoulujen yhteydessä tulisi olla riittävän kokoinen monipuoliseen sisäliikuntaan soveltuva sali. Suurimmissa kouluissa on useampi liikuntaryhmä samanaikaisesti, joten jaettunakin salin tulisi olla riittävä ainakin kahdelle eri liikuntaryhmälle. Tällä hetkellä vaikein tilanne on keskustan lukioiden sekä Puolalan ja Cygnaeuksen koulujen osalta.
2. Sisäliikuntapaikan lisäksi kouluilla pitäisi olla myös riittävä mahdollisuus ulkoliikuntaan. Vähimmäisvaatimuksena on kivituhkakenttä, joka mahdollistaa erilaiset ulkoliikuntamahdollisuudet.
3. Jäähallien, uimahallien ja muiden vastaavien laitosten tulisi olla hyvin tavoitettavissa. Tähän asti on noudatettu periaatetta, että Kupittaaan hyvien toimintaedellytysten lisäksi myös kaupungin pohjoispuolelta voisi löytyä riittävän monipuoliset toimintaedellytykset liikunnan harrastamiselle. Impivaaran alue, jossa on nykyään mahdollisuus esimerkiksi uida ja hiihtää, on juuri tällainen alue. Lisäksi tekojääratojen määrää on lisättävä, ja niitä tulisi saada hajautetummin eri puolille kaupunkia ottaen samalla huomioon myös jäähalliverkoston kehittämisen. Esimerkiksi saarille olisi hyvä saada tekojäärata.

4. Koska peruskouluverkko on varsin tiheä ja päiväkoteja on viime vuosina pyritty rakentamaan koulujen läheisyyteen, ovat peruskoulujen liikuntatilat myös päiväkotien käytössä ainakin iltapäivisin klo 14–16.
5. Nykyisissä ja tulevissa ilmasto-olosuhteissa jäädytettävistä jääkentistä tulisi voida luopua. Pikemminkin tulisi panostaa sellaiseen kivituhkakenttien kunnostamiseen, jolla taataan, että sateisina aikoina kenttien salaojitus olisi tehokasta, jotta kentät kuivuisivat nopeasti myös lisääntyvien vesisateiden jälkeen. Uuden tekojäätaverkoston tulisi olla nykyistä laajempi, mutta jäädytettyjä kenttiä huomattavasti suppeampi.
6. Liikuntapaikkaverkoston kehittämisen lisäksi lautakunta pitää edelleen tärkeänä, että koulujen ja päiväkotien pihojen liikuntamahdollisuuksia kehitetään, koska pelkästään vähäisten liikuntatuntien puitteissa ei voida taata lasten ja nuorten riittävää liikkumista. Oppilaitokset, päiväkodit sekä liikuntapalvelut ovat tehneet tähän asti erittäin mallikasta yhteistyötä lasten ja nuorten liikkumisen edistämiseksi tilanteessa, jossa asiasta tulee olla yhä enemmän huolissaan, koska lasten ja nuorten liikkuminen vähenee.
7. Kasvatus- ja opetuslautakunta kiinnittää huomiota, että vaikka puhutaan koulujen saleista, on suurin käyttäjä kuitenkin liikuntapalvelut iltaisin, viikonloppuisin ja koulujen loma-aikoina. Kasvatuksen ja opetuksen palvelukokonaisuus pitää tärkeänä, että erinomainen yhteistyö liikuntapalveluiden kanssa toimii jatkossakin.
8. Hyvät liikuntaolosuhteet myös turvaavat Turun Seudun Urheiluakatemia toimintaedellytykset ja kansallisen kilpailukyvyn. Kerttulin urheilulukion ja tulevan Taito-kampuksen sijainti Kupittaaan urheilumahdollisuuksien yhteydessä tukevat kaikki toisiaan.

Hyvinvoinnin palvelukokonaisuus

Johtava asiantuntija Karoliina Luukkainen, asiantuntija Päivi Syrjänen
22.12.2021:

Terveysten ja hyvinvoinnin edistämisen näkökulmasta liikuntapaikkojen tulisi olla mahdollisimman vaivattomasti saavutettavissa, riittävän lyhyiden välimatkojen ja sujuvien joukkoliikenneyhteyksien päässä. Tämä korostuu etenkin lasten, nuorten ja lapsiperheiden kohdalla. Ikäihmisten ja liikuntaesteisten kohdalla on yhtä lailla tärkeää, että liikuntapalvelut ovat helposti saatavilla, saavutettavissa ja ovat esteettömiä. Asuinalueiden tasavertaiset liikkumis- ja toimintamahdollisuudet ovat tärkeitä syrjäytymisen ehkäisyn ja alueellisen eriytymisen ehkäisyn näkökulmasta.

Liikunnalla ja fyysisellä aktiivisuudella on keskeinen merkitys ihmisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Liikunta vähentää eri sairauksien riskitekijöitä, mm. alentaa verenpainetta ja parantaa veren rasva- ja sokeriarvoja sekä ennaltaehkäisee sydän- ja verisuonisairauksia, tyypin 2 diabetesta, monia syöpiä ja lihavuutta (Käypä hoito -suositus, 2016). Terveysten kannalta riittävän liikunnan edistäminen ja liikunnan mahdollistaminen on tärkeää koko väestön ja erityisesti lasten ja nuorten kohdalla. Pienetkin lisäykset arjen fyysiseen aktiivisuuteen ovat eduksi, etenkin kaikista vähiten liikkuvilla. Move-mittaus, jossa selvitetään 5. ja 8 luokkalaisten kestävyyttä, voimaa, liikkuvuutta sekä motorisia perustaitoja, osoittaa tulosten heikkenevän vuosi vuodelta. Tilanteen

parantamiseksi monipuolisten liikuntamahdollisuuksien lisääminen on erittäin tärkeää.

Väestön fyysisen toimintakyvyn edistämiseksi tarvitaan kaikkien hallinnonalojen yhdensuuntaisia ja riittävän vaikuttavia toimia, kuten fyysistä aktiivisuutta tukevaa, esteetöntä ja saavutettavaa rakennettua ympäristöä.

Liikuntapaikkaverkon päivityssuunnitelman taustamateriaaleissa on lähtökohtana ollut kattava nykytilan kuvaus ja painopisteet on määritelty tavoitteista käsin.

Johtavana ajatuksena on turkulaisten liikkumisen tukeminen ja sitä kautta väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, kuten jo mm. liikuntalaki ja kuntalaki edellyttävätkin. Suunnitelmassa liikuntaolosuhteiden kehittämistyön kokonaistavoitteeksi on asetettu turkulaisten hyvän liikkumisen arki ja saavutettavat liikuntapaikat. Toimiva ja monipuolinen liikuntapaikkaverkko tukee omalta osaltaan olennaisesti väestön terveyttä ja hyvinvointia ja on siten tavoitteena erittäin kannatettava.

Liikuntapaikkaverkon päivityksessä on tärkeää tunnistaa liikuntapaikkojen ja eri liikuntalajien käyttäjien tarpeet ja pyrkiä vastaamaan näihin mahdollisimman tasavertaisella tavalla. Ei siis ole merkityksetöntä missä liikuntapaikat kaupungissa sijaitsevat. Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen näkökulmasta liikuntapaikkojen tulisi olla mahdollisimman vaivattomasti saavutettavissa, riittävän lyhyiden välimatkojen ja sujuvien joukkoliikenneyhteyksien päässä. Tämä korostuu etenkin lasten, nuorten ja lapsiperheiden kohdalla, sillä lapsiperheiden arjessa lasten ja nuorten harrastamisen mahdollistaminen edellyttää monelta perheeltä jatkuvaa sitoutumista kuljetuksiin ja on näin ollen merkittävä tekijä perheiden voimavarojen ja kuormituksen näkökulmasta. Ikäihmisten ja liikuntaesteisten kohdalla on yhtä lailla tärkeää, että liikuntapalvelut ovat helposti saatavilla, saavutettavissa ja ovat esteettömiä.

Aluekeskusten liikuntapaikat ovat tärkeitä ennen kaikkea kunkin asuinalueen väestölle. Asuinalueiden tasavertaiset liikkumis- ja toimintamahdollisuudet tulee huomioida syrjäytymisen ehkäisyn ja alueellisen eriytymisen ehkäisyn näkökulmasta. Koko väestöä ajatellen hyötyliikkumista harrastetaan paljon muuallakin kuin erillisillä liikuntapaikoilla tai -halleilla. Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen kannalta merkityksellisiä ovat julkiset puistot, koulujen ja päiväkotien pihat ja kentät, leikkipuistot, kevyen liikenteen väylät, metsäalueet. Monipuolinen, laadukas ja toimivien joukkoliikenneyhteyksien päässä sijaitseva liikuntapaikka tai -alue palvelee eri ikäisiä liikkujia ja tukee jokaisen mahdollisuutta edistää omaa hyvinvointiaan ja terveyttään.

Liikuntalautakunta 14.12.2021 § 112 sekä 15.2.2022 § 14

Liikuntalautakunta 15.2.2022 § 14

Liikuntalautakunta päätti merkitä esitetyn asiakokonaisuuden ja palvelukokonaisuuksien näkemykset tiedoksi jatkovalmistelua varten.

Lisäksi liikuntalautakunta päätti esittää jatkovalmistelussa huomioitavaksi:

- Liikuntalautakunnan päätös 14.12.2021 § 112

Liikuntalautakunta 14.12.2021 § 112

Pöydältä 23.11.2021 § 104

Liikuntalautakunta päätti esittää kaupunginhallitukselle tulevaisuuden linjaukset Turun liikuntapaikkaverkon kehittämiseksi seuraavasti:

- 1) Impivaaran jalkapallohalli, Impivaaran jäähalli, Kupittaaan maauimala, Kupittaaan urheiluhalli, Liikuntakeskus Alfa, Lintulan voimistelu- ja sirkussali, Petreliuksen uimahalli sekä Samppalinnan palloiluhalli nostetaan kaupungin investointilistoille. Ratkaistavana olevien liikuntakohteiden tarveselvityksiä ja hankesuunnittelua edistetään viivytyksettä sekä viedään päätöksentekoon riittävän ajoissa, ennen kuin alkuperäinen rakennus on käyttökelvoton tai sen vuokrasopimus päättyy. Tarveselvitysten ja hankesuunnitelmien edetessä selkiytyvät yksityiskohtaiset suunnitelmat ratkaistavien liikuntapaikkojen tulevaisuudelle. Jokaisen kohteen osalta selvitetään kokonaisuuden kannalta parhain rakennusmuoto, sekä luodaan riittävät resurssit liikuntapaikan ylläpitoon. Keskeiset korkean käyttöasteen ydinliikuntapaikat toteutetaan ensisijaisesti kunnallisina investointikohteina.
- 2) Omatoimista liikkumista tukevat liikuntakohteet (esim. uimalaitokset, ulkokuntosalit, ulkoilureitit, skeittipaikat, alueelliset ulkotekojääradat, lähiliikuntapaikat) sekä kouluverkon yhteydessä olevat sisä- ja ulkoliikuntaolosuhteet rakennetaan ensisijaisesti kunnallisina hankkeina niin, että kaupungin eri asuinalueet huomioidaan tasa-arvoisesti. Lajiharjoitusolosuhteet ja keskeiset korkean käyttöasteen ydinliikuntapaikat pyritään toteuttamaan ensisijaisesti kunnallisina hankkeina. Tämän lisäksi pyritään lisäämään liikuntapaikkarakentamista urheiluseurojen ja kaupungin tiivistyväällä yhteistyöllä tarvittaessa. Kasvavan kaupungin tavoitteena on liikuntapalveluiden määrän kasvattaminen.
- 3) Kunnalliset liikuntapaikkakeskittymät pyritään ensisijaisesti sijoittamaan tiivistyvän kaupunkirakenteen sisälle. Yksityisrahoitteiset liikuntapaikka- ja lajikeskittymät laajenevat nykyisten Impivaaran ja Kupittaaan alueiden sekä Urheilupuiston lisäksi Lausteen ja Artukaisten suuntaan. Yksityisille tenniskentille osoitetaan alueet tenniskenttäverkkoselvityksen mukaisesti. Kaupunki sitoutuu tukemaan yksityisten liikuntapaikkahankkeiden edistämistä mm. osoittamalla vuokrattavia maa-alueita sekä tehostamalla ja selkiyttämällä viestintää.
- 4) Koulujen yhteydessä tai läheisyydessä olevia sisä- ja ulkoliikuntaolosuhteita kehitetään kaikkia kuntalaisia liikuttavana kokonaisuutena. Suurien monitoimitalojen yhteyteen, kuten Karhunaukio, Itäharju ja Linnakaupunki, suunnitellaan jatkossa yli 1 000 m² liikuntasaleja paikkaamaan erityistä tarvetta suuriin liikuntasaleihin. Isot salit palvelevat monitoimitalojen ja yhtenäiskoulujen laajaa oppilasmäärää tarkoituksenmukaisella tavalla sekä tarjoavat koululiikunnan lisäksi harjoitusolosuhteet liikunta- ja urheiluseurojen toiminnalle, varhaiskasvatukselle, Turun Seudun Urheiluakatemialle sekä erikaisille omatoimiliikkujille. Kouluverkkoon liittyvissä peruskorjaus- ja uudisrakennushankkeissa huomioidaan entistä laajemmin koko liikuntapaikkaverkon tilanne ja sen alueelliset kehittämistarpeet. Lisäksi varaudutaan suunnitelmallisesti väistötilatarpeisiin sisä- ja ulkoliikuntaolosuhteiden takaamiseksi. Hyödynnetään mahdollisia kevyellä remontilla toteutettavia hybridikäyttökohteita sisäliikuntatilojen väistötiloina sekä selvitetään kevytrakenteisen väistöhallin hyödyntämistä ulko- ja sisäliikuntaolosuhteena.

- 5) Liikunnan avustusjärjestelmä uudistetaan. Kokonaistavoitteena on rakentaa 2020-luvun liikuntapaikkaverkon käyttöä tukeva avustusmalli, joka laajentaa liikuntapaikkatarjontaa, kannustaa kaupunkilaisia harrastamaan liikuntaa omatoimisesti ja ohjatusti sekä mahdollistaa organisoidun liikuntatoiminnan kehittymisen. Avustusmallin uudistusta valmisteltaessa tarkastellaan mahdollisuus harrastesetelin käyttöönotosta, olosuhdetuki yksityisomisteisten liikuntatilojen käyttöönotosta sekä seura-/yhdistystoiminnan laadun ja osaamisen kehittämisen tuesta yhteistyössä alueen liikuntatoimijoiden kanssa. Uusi järjestelmä pyritään ottamaan käyttöön vuonna 2024. Tätä ennen harjoitustilavuokrien korvaamisen avustusmuodon määrärahaa kasvatetaan ja periaatteita päivitetään aiempaa tasavertaisemman tuen toteutumiseksi, jotta kaikkia hakijoita pystyttäisi tukemaan samalla avustusprosentilla alle 20-vuotiaiden toiminnan osalta. Osana avustusjärjestelmän kokonaisuudistusta huomioidaan huippu-urheilun tapahtuma-areenat, koska huippu-urheilu, sen tapahtumat sekä menestyvät urheiluseurat ja urheilijat ovat tärkeä osa liikunta- ja tapahtumakulttuuria. Kaupungin omat katsomolliset areenat sekä muilla järjestelyillä tuetut areenat pidetään jatkossakin mukana kaupungin tukipolitiikassa niin, että katsomoita tuetaan erillisellä määrärahalta osana huippu-urheilukaupunki-teemaa.

Lisäksi liikuntalautakunta päätti todeta kantanaan kaupunginhallitukselle, että avustusmallin uudistuksen tarkastelussa lähtökohtana tulee säilyttää alle 20-vuotiaiden liikuntavuorojen maksuttomuus ja toiminta-avustuksen säilyttäminen nykyisen kaltaisella tavalla.

Päätös asiassa tehtiin neljän äänestyksen jälkeen.

Äänestys 1

Päätös asiassa tehtiin äänin 4–8, poissa 1.

Suoritettussa nimenhuutoäänestyksessä päätökseksi tulleen Laakson Kaarniharjun kannattamana tekemän muutosehdotuksen puolesta äänestivät heidän lisäksi Aalto, Ahmadi, Aitta, Grönroos, Lähteenmäki ja Ryytty. Esittelijän päätösehdotuksen puolesta äänestivät Beqiri, Ollila, Sahlberg ja Häkkinen.

Muutosehdotus oli seuraava: Linjauksen 1 kaksi viimeistä virkettä muutetaan muotoon: ”Jokaisen kohteen osalta selvitetään kokonaisuuden kannalta parhain toteutusmuoto, sekä luodaan riittävät resurssit liikuntapaikan ylläpitoon. Keskeiset korkean käyttöasteen ydinliikuntapaikat toteutetaan ensisijaisesti kunnallisina investointikohteina.”

Vähä-Heikkilä oli poissa kokouksesta.

Äänestys 2

Päätös asiassa tehtiin äänin 4–8, poissa 1.

Päätökseksi tulleen Ryytyn Lähteenmäen kannattamana tekemän muutosehdotuksen puolesta äänestivät heidän lisäksi Aalto, Ahmadi, Aitta, Grönroos, Kaarniharju ja Laakso. Esittelijän päätösehdotuksen puolesta äänestivät Beqiri, Ollila, Sahlberg ja Häkkinen.

Muutosehdotus oli seuraava: Linjauksen 2 loppuosa muutetaan kuulumaan seuraavasti: ”niin, että kaupungin eri asuinalueet huomioidaan tasa-arvoisesti. Lajiharjoitusolosuhteet ja keskeiset korkean käyttöasteen ydinliikuntapaikat

pyritään toteuttamaan ensisijaisesti kunnallisina hankkeina. Tämän lisäksi pyritään lisäämään liikuntapaikkarakentamista urheiluseurojen ja kaupungin tiivistyväällä yhteistyöllä tarvittaessa. Kasvavan kaupungin tavoitteena on liikuntapalveluiden määrän kasvattaminen.”

Vähä-Heikkilä oli poissa kokouksesta.

Äänestys 3

Päätös asiassa tehtiin äänin 7–5, poissa 1.

Suoritettussa nimenhuutoäänestyksessä päätökseksi tulleen esittelijän päätösehdotuksen puolesta äänestivät Aalto, Ahmadi, Beqiri, Grönroos, Ollila, Sahlberg ja Häkkinen. Ryytyn Lähteenmäen kannattamana tekemän muutosehdotuksen puolesta äänestivät heidän lisäksi Aitta, Kaarniharju, Laakso.

Muutosehdotus oli seuraava: Linjaukseen 3 toinen ja kolmas virke muutetaan muotoon ”Liikuntapaikka- ja lajikeskittymät laajenevat nykyisten Impivaaran ja Kupittaa alueiden sekä Urheilupuiston lisäksi mahdollisesti Lausteen ja Artukaisten suuntaan. Sijaintien järjestyttä arvioidaan monipuolisesti ja punnitaan myös saavutettavuuden näkökulmasta.

Vähä-Heikkilä oli poissa kokouksesta.

Äänestys 4

Päätös asiassa tehtiin äänin 5–7, poissa 1.

Suoritettussa nimenhuutoäänestyksessä päätökseksi tulleen Aallon Ryytyn kannattamana tekemän muutosehdotuksen puolesta äänestivät heidän lisäksi Ahmadi, Grönroos, Kaarniharju, Laakso ja Lähteenmäki. Esittelijän päätösehdotuksen puolesta äänestivät Aitta, Beqiri, Ollila, Sahlberg ja Häkkinen.

Vähä-Heikkilä oli poissa kokouksesta.

Muutosehdotus oli seuraava: Linjaukseen 5 lisätään teksti ”Liikuntalautakunta toteaa lisäksi kantanaan kaupunginhallitukselle, että avustusmallin uudistuksen tarkastelussa lähtökohtana tulee säilyttää alle 20-vuotiaiden liikuntavuorojen maksuttomuus ja toiminta-avustuksen säilyttäminen nykyisen kaltaisella tavalla.”

Muutosehdotusten perustelut:

Laakson Kaarniharjun linjaukseen 1 tekemän muutosehdotuksen perustelut olivat seuraavat: ”Varmistaakseen lakisääteisten velvoitteiden hoitamisen, kaupungin tulee omistaa ja hallinnoida korkean käyttöasteen ydinliikuntapaikkojaan. Näiden liikuntapaikkojen tarve ei katoa ja näitä tullaan tarvitsemaan vuosikymmeniksi eteenpäin. Myös mahdollisten yksityisten liikuntapaikkamonopoliin muodostumista tulisi välttää. Kaupungin tulee varmistua siitä, ettei liikuntapaikkatarjontaa ala ohjata yksityiset toimijat. Toisin sanoen, ohjat tulee jatkossakin olla kaupungin käsissä, koska yksityisten liikuntatilojen lisääntyessä ja kunnallisten liikuntatilojen vähentyessä saattavat kustannukset merkittävästi nousta. Kaupungille velkaraha voisi olla huomattavasti halvempaa kuin yksityisten sijoittajien tuottotavoite, joten kaupungin on järkevää olla mahdollistamassa näiden liikuntapaikkojen

kehitystä omina investointeina. Kuntaomisteisena liikuntapaikat luovat niin kaupungille itselleen, kuin käyttäjilleen taloudellista vakautta ja luottamusta tasapuolisen vuorojärjestelmän ylläpitoon. Näin voimme varmistaa kaikille kuntalaisille ja pienempienkin lajien harrastajille, että keskeisten liikuntapaikkojen kohtuuhintainen käyttö olisi turvattu myös pitkälle tulevaisuuteen."

Ryytyn Lähteenmäen kannattamana linjaukseen 2 tekemän muutosehdotuksen perustelut olivat seuraavat: "Liikuntapaikkojen sijoittelussa tulee ottaa huomioon kaupunkialueiden tasavertaisuus. Alueellisen ja sosioekonomisen eriarvoistumiskehityksen sekä kaupunkilaisten yhteiskuntaan integroitumisen näkökulmista palvelujen karkaaminen esim. lähiöistä on ongelmallista. Alueellisen segregoitumisen välttämiseksi lähiöt tarvitsevat muiden palveluiden lisäksi liikuntapaikkoja. Kaupunki voi ohjata sijoittelua itse rakentaessaan ja ottaa huomioon näkökulmia, joita yksityisen investoinnin näkökulmasta ei ole tarpeellista huomioida. Kaupungin tehtävä on tavoitella matalan kynnyksen liikkumiseen kannustavia paikkoja, joihin mahdollisimman moni pääsee harrastamaan iästä, sukupuolesta tai varallisuudesta riippumatta. Kaupungin tulee säilyttää oma tahtotila myös lajiharjoitusolosuhteiden luomiseen, sillä kunnan tehtävä on huolehtia kaupunkilaisten tasavertaisista liikkumismahdollisuuksista. Päävastuuta liikuntapaikkojen rakentamisesta ja ylläpitämisestä ei tule ulkoistaa voimallisesti ensisijaisesti yksityiselle sektorille ja seuroille, vaan vastuun täytyy ensisijaisesti kuulua kaupungille itselleen, toissijaisesti seuroille ja yksityiselle sektorille. Lajiharjoitusolosuhteet eivät lisäänty alkuperäisen esityksen suuntaisesti, mikäli suurella osaa seuroista ei ole omaa rahaa investoida, kuten seuraparlamentin puheenjohtaja Ville Lintunen lausunnossaan liikuntalautakuntalaisille esittää (23.11.). Suurin osa Turun alueen seuroista on pieniä myös liikuntapaikkaverkkoselvityksen mukaan. Mikä on todellinen yksityisen sektorin investointihalukkuus pienempien harrastajamäärien lajiharjoitusrakentamiseen? Kaupungin tulee olla valmis satsaamaan monipuoliseen liikuntarakentamiseen myös itse, jotta pienten harrastajamäärien lajiliikuntaolosuhteiden olemassaolo taataan. Seuraparlamentin kannanottoon yhtyen: "Yhdistysten sääntömääräisenä tehtävänä on kehittää ja järjestää liikuntatoimintaa – ei rakentaa suorituspaikkoja. Turku siirtää lakisääteisen tehtävänsä ainakin osittain seurojen vastuulle ja tehtäväksi. Tämä eriarvostaa seuroja, sillä suurella osalla seuroja ei ole mahdollisuuksia rakennuttaa suorituspaikkaa." Kaupunki käyttäisi rahaa yksityisiin liikuntapaikkapalveluihin rakennusavustuksien, pitkäaikaisten vuokrasopimusten ja mahdollisesti käyttöavustusten muodossa. Nämä toisivat kaupungille kuluja, aivan kuten oma investoiminen rakentamiseenkin. Kaupunki ei saa tuloja yksityisistä liikuntapaikoista itselleen, toisin kuin omien liikuntapaikkojen kautta. Sellaista kannattavuuslaskelmaa ei ole esitetty, mikä todistaisi alkuperäisen esityksen mukaisen yksityisrakentamisen tulevan pitkällä tähtäimellä todellisesti halvemmaksi. Siirtämällä suurimman osan liikuntapaikkojen rakentamis- ja ylläpitovastuusta yksityisille investoijille, kaupungin oma päätösvalta liikuntapaikkapalvelujen kustannuksista ja järjestelyistä pienenee. Kaupunki asettaa itsensä riippuvaiseksi ulkopuolisten tahojen tilanteista ja päätöksiensä kontrolloitavuus heikkenee. Omien tavoitteiden ajaminen on ulkopuolisista tahoista kiinni. Mikäli liikuntapaikan käytön kustannukset nousisivat koviksi, kaupungin olisi edelleen käytettävä niitä yksityisiä tiloja, joita tarjolla on, sillä muuta vaihtoehtoa ei olisi. Vaarana on, että harrastamisen kokonaiskustannukset kasvavat kaupungille ja käyttäjille epäedulliseksi, mutta pakolliseksi sopeutua. Täysipainoinen yksityiseen rakentamiseen keskittyminen herättää myös kysymyksen seurademokratian toteutumisesta. Kun tilojen käyttöön eivät päde kaupungin

vuoronjakoperiaatteet, kuinka taataan tasavertainen kohtelu vuorojaossa seurojen välillä? Tasavertaisuus voidaan taata tarjoamalla ensisijaisesti kaupungin omia tiloja, joihin vuoronjakoperiaatteet pätevät. Kaupungin omien liikuntapaikkojen myötä myös kouluilla ja päiväkodeilla säilyy mahdollisuus joustavaan liikuntaolosuhteiden käyttöön. Yksityiselle toimijalle edullisen tai maksuttoman liikuntapaikan tarjoaminen ei ole kannattavaa, eikä velvoittavaa. Kaupungin tulee voida huolehtia ensisijaisesti itse liikuntapalveluidensa saatavuudesta ja saavutettavuudesta, tavoitteidensa mukaisesti. Yksityisen investoimisen toteuttaminen liikuntapaikkojen rakentamisessa on järkevää toissijaisesti yhteistyömallilla, tarveselvityksiin nojaten. Näin kaupungilla säilyy päävastuu ja ohjausmahdollisuus."

Ryytyn Lähteenmäen kannattamana linjaukseen 3 tekemän muutosehdotuksen perustelut olivat seuraavat: "Liikuntapaikkojen keskittämistä Artukaisiin tulisi jatko selvittää. Liikuntapaikkaverkon päivittyssuunnitelman, liitteen 2, mukaan Artukaisen saavutettavuus on heikko sekä jalankulku-, ja pyöräilyetäisyyksiltään, että julkisen liikenteen näkökulmasta. Myös Kerro kantasi -palvelun liikuntaverkkoselvityksessä nousee vahvasti esiin kansalaisten mielipide Artukaisista huonona liikuntapaikan sijaintina saavutettavuuden näkökulmasta. Liikuntapaikkasijoittelun tavoitteen tulee olla harrastamisen mahdollistaminen ja lisääminen. Mikäli liikuntapaikka sijoitellaan tietoisesti syrjäiseen paikkaan, jonne ei kulje joustava julkinen liikenne, silloin harrastaminen edellyttää oman auton käyttöä. Se rajaa harrastajia käytön ulkopuolelle, harrastamisen kynnys kasvaa ja hankalaa harrastamisesta tulee etenkin autottomille. Tällöin sijainti ei palvele myöskään kestäväen kehityksen tavoitteita, eli yksityisautoilun vähentämistä. Lasten ja nuorten harrastamisen etäisyydet olisivat myös kasvavia. Katsomalla väestöä, joka asuu sijainneista 30 minuutin joukkoliikennematkan päässä, Artukainen jää alle 20 000 asukkaaseen. Artukaisissa 3km säteellä on vain kolme päiväkotia ja vain yksi koulu. Ennen kuin Turussa on käytettävissä kattavia liikuntatiloja kouluille, korostuu muiden liikuntapuitteiden merkitys koululiikunnassa. Turun ala- ja yläkouluille, ammatti-instituutin yksiköille sekä lukioille 2021 lähetetyn kyselyn mukaan, 39 eri koulun vastausten perusteella (61 %) oli sitä mieltä, että liikuntaolosuhteiden siirtyessä Artukaisiin tiloja ei olisi mahdollista hyödyntää koulun liikunnanopetuksessa lainkaan. Lähes 90 % vastanneista oli sitä mieltä, että tiloja olisi tällöin mahdollista hyödyntää aiempaa vähemmän tai ei lainkaan koulun liikunnanopetuksessa pitkän välimatkan takia. Kaupunkirakenteen kehittyminen ja sitä myötä julkisen liikenteen kehittyminen Artukaisten suuntaan on liikuntapaikkarakentamiseen panostamisen kannalta epäselvää ja hidasta. Artukaisten alue on Turun voimassa olevassa yleiskaavassa ja valmisteilla olevassa Turun yleiskaavan 2029 luonnoksessa osoitettu lähinnä palveluiden ja hallinnon alueeksi. Nämä puutteet on tiedostettu liikuntapaikkaverkkosuunnitelmassa, siksi ne pitää esittää realistisesti periaatepäätöksessä. Artukaisiin sijoittamista ei voi näiden huomioiden takia lähtökohtaisesti pitää hyvänä ja varmana ratkaisuna ja asiaa tulee tarkastella laajasti uudelleen."

Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta 9.2.2022 § 17

Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta päättää merkitä esitetyn asiakokonaisuuden ja palvelukokonaisuuksien näkemykset tiedoksi jatkovalmistelua varten.

Lisäksi lautakunta päätti esittää seuraavat näkemykset:

- Lasten ja nuorten harrastuksissa olisi edelleen tärkeää säilyttää matala kustannustaso (liikuntapaikkojen maksuttomuus lähtökohtaisesti alle 20-vuotiaille).
- Tasa-arvo sukupuolten välillä on huomioitava, jotta tyttöjen enemmän suosimia harrastuspaikkoja tuettaisiin yhtä paljon kuin poikien (vrt. jääkiekko ja ratsastus).
- Selvitetään Islannin mallin mukaista koulun ja harrastusten välistä kuljetusta, ja muutenkin mietitään, miten voisi lisätä joukkoliikenteen käyttöä lasten ja nuorten harrastuksiin kulkemisessa.
- Liikunta on parasta syrjäytymisen estoa. On tärkeää tukea tyttöjen liikkumista, koska esimerkiksi Naantalin kouluterveyskyselyssä tytöt voivat huonommin. Koulujen yhteydessä liikuntaa on helpompi harrastaa.
- Markkinoinnin tulee olla yhtenäistä.

Kasvatus- ja opetuslautakunta 15.2.2022 § 31

Kasvatus- ja opetuslautakunta päätti merkitä esitetyn asiakokonaisuuden ja palvelukokonaisuuksien näkemykset tiedoksi jatkovalmistelua varten.

Lisäksi kasvatus- ja opetuslautakunta päätti esittää asian jatkovalmistelussa huomioitavat seuraavat näkemykset kasvatuksen ja opetuksen palvelukokonaisuuden esille nostamiin kohtiin 1–8.

- 1) Kohtaan 2: Kaupungin tekonurmikenttäverkostoa on laajennettava niin, että eri asuinalueet kouluineen huomioidaan. Koulujen ja monitoimitalojen yhteyteen sijoitettavat laadukkaat liikuntatilat ja -paikat mahdollistavat monipuolisemman alueellisen harrastustoiminnan sekä aktiivisemmän elämäntavan.
- 2) Kohtaan 3: Lisätään liikuntalaitosten listaan jalkapallohallit ja huomioidaan, että liikuntalaitokset tulisi olla päiväkotien ja koulujen käytettävissä.
- 3) Kohtaan 5: Nykyisissä ja tulevaisissa ilmasto-olosuhteissa tulisi panostaa tekojääkenttäverkoston kasvattamiseen. Tämän myötä jäädytettävien jääkenttien määrää voitaisiin supistaa merkittävästi.
- 4) Kohtaan 6: Liikuntapaikkaverkoston kehittämisessä panostetaan liikuntamahdollisuuksien monipuoliseen kehittämiseen ja lasten ja nuorten kuulemiseen. Laajalla poikkihallinnollisella yhteistyöllä on myös varmistettava koulumatkojen turvallisuus, jotta lapset ja nuoret voivat suosia aktiivisia kulkutapoja osana liikunnallista elämää.
- 5) Osana monipuolista liikuntakulttuuria ja kattavaa liikuntapaikkaverkkoa kaupunkilaisten omatoimisen harrastamisen ja kilpaurheilutoiminnan edellytyksiä tulisi kehittää myös rullalautailun, skuuttauksen ja bmx-pyöräilyn osalta. Etenkin rullalautailun suosio on kasvanut sen noustua olympialajiksi. Turun kaupungin tarjoama rullalautailuinfrastruktuuri on jäänyt jälkeen kotimaisista verrokkikaupungeista. Turun tulisi esimerkiksi edistää uuden laadukkaan ulkoskeittipuiston rakentamista.
- 6) Kohtaan 2: Liikuntapaikoilla huomioidaan esteettömyyden parantaminen, jotta monenlaiset liikkujat erilaisine tarpeineen voivat niitä hyödyntää.

- 7) Lautakunta pitää tärkeänä, että jokaiselle lapselle ja nuorelle turvataan mahdollisuus harrastukseen.
- 8) Jatkovalmistelussa selvitetään mahdollisuudet hyödyntää sekä kunnallisten että yksityisten päiväkotien sisä- ja ulkotilojen hyödyntämistä lähiliikuntapaikkoina.

Kaupunkiympäristölautakunta 15.2.2022 § 70

Kaupunkiympäristölautakunta päätti merkitä esitetyn asiakokonaisuuden ja palvelukokonaisuuksien näkemykset tiedoksi jatkovalmistelua varten.

Lisäksi lautakunta päätti yksimielisesti todeta seuraavaa:
Kaupunkiympäristölautakunta toteaa, että kaupungin tila- ja infrainvestointien suureen määrään on kiinnitettävä huomiota myös liikuntapaikkapäätösten priorisointeja tehtäessä.

Kulttuuri- ja nuorisolautakunta 16.2.2022 § 17

Kulttuuri- ja nuorisolautakunta päätti merkitä esitetyn asiakokonaisuuden ja palvelukokonaisuuksien näkemykset tiedoksi jatkovalmistelua varten.

Lisäksi kulttuuri- ja nuorisolautakunta päätti esittää asian jatkovalmistelussa huomioitaviksi seuraavat näkemykset:

- Avustusuudistuksen ei tule lisätä harrastamisen kokonaiskustannuksia. Uudistuksen yhteydessä tulee tehdä selvitys uudistuksen vaikutuksista harrastamisen kustannuksiin. Liikunnan harrastaminen tulee mahdollistaa tulotasosta riippumatta jokaiselle lapselle ja nuorelle.
- Lapset ja nuoret tulee osallistaa liikuntapaikkaverkoston suunnitteluun esimerkiksi avointen työpajojen, koulujen ja nuorisotyön kautta. Eri vähemmistöryhmien osallistumisen mahdollisuudet liikuntapalveluiden käyttämiseen ja kehittämiseen on varmistettava. Lajiharrastamisen paikkojen suunnittelussa kuullaan lajien harrastajia.
- Liikuntapaikkaverkoston suunnittelussa huomioidaan alueellinen tasa-arvo. Liikuntapaikat suunnitellaan esteettömyys huomioiden.
- Lasten ja nuorten liikuntapaikkojen tulee olla saavutettavia pyöräillen, kävellen ja joukkoliikenteen kautta. Hyväkuntoiset kevyen liikenteen väylät ja reitit kouluihin tukevat arkiliikuntaa.
- Liikuntamahdollisuuksiin liittyvää viestintää tulee kohdistaa suoraan lapsille ja nuorille. Nuorisopalveluiden ja liikuntatoimen yhteistyötä tulee kehittää esimerkiksi viestinnän ja yhteisten tempausten muodossa.
- Lähiluonto ja luontopolut nähdään vaikuttavana osana liikuntapaikkaverkoston. Julkista taidetta ja taidereittejä käytetään lähiluontokohteiden yhteydessä lisäämään ulkoilun vetovoimaa.

Kossilan ehdotus, että selvitykseen otetaan mukaan keskustaan esim. Puolalanpuistoon tehtävät parkourtelineet, raukesi kannatuksen puuttuessa.

Rantanen Laura oli poissa kokouksesta tämän asian käsittelyn ajan. Forsell Sanna osallistui kokoukseen hänen tilallaan.

Sosiaali- ja terveyslautakunta 16.2.2022 § 69

Sosiaali- ja terveyslautakunta päätti merkitä esitetyn asiakokonaisuuden ja palvelukokonaisuuksien näkemykset tiedoksi jatkovalmistelua varten.

Lisäksi sosiaali- ja terveyslautakunta päätti esittää asian jatkovalmistelussa huomioitavat näkemykset.

- Liikuntapalvelujen on oltava kattavia asuinalueesta riippumatta. On hienoa, että meillä on Kupittaa ja Urheilupuiston kaltaisia paikkoja, mutta myös lähiöissä on oltava liikkumismahdollisuuksia. Etäisyys on merkittävä tekijä, kun liikunnan esteistä puhutaan.
- Isoimmat liikuntapaikat on oltava saavutettavissa monella tavalla.
- Liikuntaharrastamisen kustannukset eivät saa esityksen myötä kasvaa. Erityisen tärkeää on puuttua liikuntaharrastamisen polarisoitumiseen; on pystyttävä tarjoamaan liikuntaharrastamisen mahdollisuus kaikille varallisuudesta riippumatta.
- Kimmoke- ja seniorirannekkeiden tai vastaavien järjestelmien kehittämistä on hyvä jatkaa, jotta kaikki pääsevät mahdollisimman helposti liikunnan pariin.
- Mallissa otetaan huomioon myös liikuntapaikkaverkon kehityksessä tehtävien toimenpiteiden sukupuolivaikutukset siten, että huomioidaan kaikissa linjauksissa tasa-arvo ja yhdenvertaisuus.
- Avustusmuodon määrärahaa kasvatetaan ja periaatteita päivitetään aiempaa tasavertaisemman ja yhdenvertaisemman tuen toteutumiseksi.
- Ikäihmisten liikkumiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota.
- Turun kaupungin tulee tukea korkeakouluopiskelijoiden mahdollisuuksia liikkua.

Nuorisovaltuusto 16.2.2022 § 52

Liikuntapaikkapäällikkö Oskari Nummi esitteli nuorisovaltuustolle Turun liikuntapaikkaverkon tulevaisuuden linjaukset. Pohdittiin skeittimahdollisuuksia Turussa, miten parannetaan liikuntamahdollisuuksia nuorille, miten avustaa ulkomaalaistaustaisia nuoria, joiden äidinkieli ei ole suomi, mahdollisia opiskelija-alennuksia sekä palvelusetelin käyttöä Turussa.